

חוק האזרחים הותיקים, תש"ן-1989

רשויות ומשפט מנהלי – שרותי רווחה – אזרחים ותיקים

תוכן ענינים

3	Go	פרק א': פרשנות	
4	Go	הגדרות	סעיף 1
4	Go	פרק ב': תעודת אזרח ותיק והמועצה	
4	Go	תעודה לאזרח ותיק	סעיף 2
4	Go	יועץ	סעיף 3
4	Go	מינוי מועצה והרכבה	סעיף 4
5	Go	יושב ראש המועצה	סעיף 5
5	Go	תפקידי המועצה	סעיף 6
5	Go	ישיבות וסדריהן	סעיף 7
5	Go	פרק ב'1: יועץ לענייני אזרחים ותיקים ברשות מקומית	
5	Go	הגדרות	סעיף 7א
5	Go	חובת מינוי יועץ לרשות המקומית	סעיף 7ב
5	Go	תנאי כשירות והכשרה מקצועית	סעיף 7ג
5	Go	תפקידי היועץ לרשות המקומית	סעיף 7ד
6	Go	כפופות, סמכות ודיווח	סעיף 7ה
6	Go	חובת הזמנה לישיבות	סעיף 7ו
6	Go	פרק ג': זכאויות	
6	Go	תשלומי ארנונה	סעיף 9
7	Go	תחבורה ציבורית	סעיף 10
7	Go	דמי כניסה לגנים ולאחרים	סעיף 11
7	Go	דמי כניסה למופעים	סעיף 12
7	Go	רכישת תרופות	סעיף 13
7	Go	זכאות להטבות למי שאינו זכאי לגמלה לפי חוק הבטחת הכנסה	סעיף 13א
8	Go	מתן שירות ציבורי בלא המתנה בתור לאזרח ותיק שגילו מעל 80 שנים	סעיף 13ב
8	Go	זכאות לאישה שהגיעה לגיל 62	סעיף 13ג
8	Go	פרק ד': הוראות שונות	
8	Go	מימון ההנחות	סעיף 14
8	Go	אי מתן כפל הנחה	סעיף 15
8	Go	מידע לגבי זכויות והטבות	סעיף 15א
9	Go	פרסום הודעה בדבר הנחה בדמי כניסה או בדמי נסיעה במקום הנראה לעין הציבור	סעיף 15ב
9	Go	זכויות שלא לפי חוק זה	סעיף 16
9	Go	השתתפות בפעילות מטעם המשרד	סעיף 16א
9	Go	ביצוע ותקנות	סעיף 17
9	Go	חובת התקנת תקנות	סעיף 18
9	Go	תוספת ראשונה	
10	Go	תוספת שנייה	
10	Go	תוספת שלישית	

חוק האזרחים הותיקים, תש"ן-1989*

פרק א': פרשנות

(תיקון מס' 1)
תשנ"ו-1996

- * פורסם ס"ח תש"ן מס' 1295 מיום 28.12.1989 עמ' 26 (ה"ח תשמ"ח מס' 1898 עמ' 269).
- תוקן ס"ח תשנ"ו מס' 1561 מיום 15.2.1996 עמ' 76 (ה"ח תשנ"ו מס' 2458 עמ' 269, ה"ח תשנ"ו מס' 2478 עמ' 417) – תיקון מס' 1; ר' סעיף 9 לענין תחילה ותחולה.
- ס"ח תשנ"ז מס' 1607 מיום 7.1.1997 עמ' 43 (ה"ח תשנ"ז מס' 2556 עמ' 12) – תיקון מס' 2 בסעיף 28 לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997), תשנ"ז-1996; תחילתו ביום 1.1.1997. בוטל ס"ח תשנ"ח מס' 1647 מיום 21.1.1998 עמ' 106 (ה"ח תשנ"ז מס' 2638 עמ' 460) בסעיף 6 לתיקון מס' 3; תוקפו מיום 1.1.1998.
- ס"ח תשנ"ח מס' 1647 מיום 21.1.1998 עמ' 104 (ה"ח תשנ"ז מס' 2638 עמ' 460) – תיקון מס' 3; תחילתו ביום 1.1.1998.
- ס"ח תשס"א מס' 1772 מיום 10.1.2001 עמ' 119 (ה"ח תשס"א מס' 2839 עמ' 187) – תיקון מס' 4 בסעיף 2 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 12), תשס"א-2001. תוקן ס"ח תשס"א מס' 1786 מיום 4.4.2001 עמ' 241 (ה"ח תשס"א מס' 2929 עמ' 56) – תיקון מס' 4 (תיקון מס' 1) בסעיף 22 לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2001) (תיקון, ביטול והתליה של חקיקה שמקורה בהצעות חוק פרטיות), תשס"א-2001; תחילתו ביום 1.4.2001. ס"ח תשס"ב מס' 1831 מיום 17.2.2002 עמ' 167 (ה"ח תשס"ב מס' 3043 עמ' 16, ה"ח תשס"ב מס' 3065 עמ' 205, ה"ח תשס"ב מס' 3072 עמ' 224) – תיקון מס' 4 (תיקון מס' 2) בסעיף 31 לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2002), התשס"ב-2002; תחילתו ביום 1.1.2002. בוטל ס"ח תשס"ג מס' 1892 מיום 1.6.2003 עמ' 477 (ה"ח הממשלה תשס"ג מס' 25 עמ' 262) בסעיף 71 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), תשס"ג-2003.
- ס"ח תשס"ד מס' 1919 מיום 18.1.2004 עמ' 58 (ה"ח הממשלה תשס"ד מס' 64 עמ' 201) – תיקון מס' 5 בסעיף 26 לחוק גיל פרישה, תשס"ד-2004; תחילתו ביום 1.4.2004.
- ס"ח תשס"ד מס' 1920 מיום 18.1.2004 עמ' 129 (ה"ח הממשלה תשס"ד מס' 64 עמ' 52) – תיקון מס' 6 בסעיף 84 לחוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2004 (תיקוני חקיקה), תשס"ד-2004; תחילתו ביום 1.1.2004.
- ס"ח תשס"ט מס' 2203 מיום 23.7.2009 עמ' 173 (ה"ח הממשלה תשס"ט מס' 436 עמ' 348) – תיקון מס' 7 בסעיף 13 לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), תשס"ט-2009; תחילתו ביום 15.7.2009.
- ס"ח תש"ע מס' 2220 מיום 31.12.2009 עמ' 297 (ה"ח הכנסת תש"ע מס' 289 עמ' 42) – תיקון מס' 8.
- ס"ח תש"ע מס' 2250 מיום 22.7.2010 עמ' 589 (ה"ח הממשלה תש"ע מס' 520 עמ' 1176) – תיקון מס' 9.
- ס"ח תש"ע מס' 2256 מיום 29.7.2010 עמ' 654 (ה"ח הכנסת תש"ע מס' 316 עמ' 148) – תיקון מס' 10.
- ס"ח תשע"א מס' 2285 מיום 28.3.2011 עמ' 666 (ה"ח הממשלה תשע"א מס' 554 עמ' 340) – תיקון מס' 11.
- ס"ח תשע"ד מס' 2471 מיום 11.8.2014 עמ' 814 (ה"ח הממשלה תשע"ד מס' 869 עמ' 706) – תיקון מס' 12 בסעיף 134 לחוק השידור הציבורי, תשע"ד-2014; תחילתו ביום 15.5.2017. תוקן ק"ת תשע"ה מס' 7504 מיום 30.3.2015 עמ' 1108 – צו תשע"ה-2015. ק"ת תשע"ה מס' 7527 מיום 30.6.2015 עמ' 1330 – צו (מס' 2) תשע"ה-2015. ס"ח תשע"ה מס' 2502 מיום 10.9.2015 עמ' 292 (ה"ח הממשלה תשע"ה מס' 942 עמ' 894) – תיקון מס' 12 (תיקון תשע"ה-2015. ס"ח תשע"ו מס' 2577 מיום 16.8.2016 עמ' 1202 (ה"ח הממשלה תשע"ו מס' 1078 עמ' 1502) – תיקון מס' 12 (תיקון מס' 2) בסעיף 3 לחוק השידור הציבורי הישראלי (תיקון מס' 5), תשע"ו-2016. ס"ח תשע"ז מס' 2636 מיום 27.4.2017 עמ' 928 (ה"ח הממשלה תשע"ז מס' 1131 עמ' 1080) – תיקון מס' 12 (תיקון מס' 3) בסעיף 2 לחוק השידור הציבורי הישראלי (תיקון מס' 7), תשע"ז-2017; תחילתו ביום 26.4.2017.
- ס"ח תשע"ז מס' 2537 מיום 17.3.2016 עמ' 624 (ה"ח הממשלה תשע"ה מס' 921 עמ' 610) – תיקון מס' 13.
- ס"ח תשע"ז מס' 2606 מיום 27.2.2017 עמ' 427 (ה"ח הממשלה תשע"ז מס' 1046 עמ' 1052) – תיקון מס' 14 בסעיף 36 לחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 192), תשע"ז-2017; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו.
- ס"ח תשע"ז מס' 2618 מיום 28.3.2017 עמ' 516 (ה"ח הממשלה תשע"ז מס' 1059 עמ' 1142) – תיקון מס' 15.
- ס"ח תשפ"ב מס' 2933 מיום 18.11.2021 עמ' 257 (ה"ח הממשלה תשפ"א מס' 1443 עמ' 840) – תיקון מס' 16 בסעיף 78 לחוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021 ו-2022), תשפ"ב-2021; תחילתו ביום 1.1.2022.
- ס"ח תשפ"ב מס' 2961 מיום 2.3.2022 עמ' 750 (ה"ח הממשלה תשפ"ב מס' 1485 עמ' 376) – תיקון מס' 17; ר' סעיף 2 לענין תחולה.
2. הוראות החוק העיקרי כנוסחו בחוק זה יחולו גם על מי שקיבל הנחה בארנונה לפי סעיף 9 לחוק העיקרי, ערב תחילתו של חוק זה.

1. בחוק זה –

"אזרח ותיק" – תושב ישראל שהגיע, לפי הרישום במרשם האוכלוסין, לגיל הפרישה כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד-2004 (להלן – הגיל הקובע);

"המשרד" – המשרד לשוויון חברתי;

"השכר הממוצע" – השכר הממוצע, לעובדים ישראלים בלבד, כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"תחומי הנחות" –

(1) (נמחקה);

(2) תשלומי ארנונה כללית כמשמעותה לפי חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), תשנ"ג-1992, המשולמת לפי כל דין (להלן – תשלומי ארנונה);

(3) דמי נסיעה באוטובוסים וברכבות של התחבורה הציבורית (להלן – תחבורה ציבורית);

(4) דמי כניסה לגנים לאומיים ולשמורות טבע כהגדרתם בחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ב-1992, ולמקום מוסדר כהגדרתו בסעיף 42 לחוק העתיקות, תשל"ח-1978 (להלן – דמי כניסה לגנים ולאיתרים);

(5) דמי כניסה לתערוכות, למוזיאונים ולמופעי תרבות ואמנות (להלן – דמי כניסה למופעים);

(6) תשלומים בעד תרופות.

"השר" – השר לשוויון חברתי¹.

פרק ב': תעודת אזרח ותיק והמועצה

2. המשרד יתן תעודת אזרח ותיק לכל תושב ישראל בהגיעו לגיל הקובע.

3. השר, באישור הממשלה, ימנה יועץ לענייני האזרחים הותיקים (להלן – היועץ); היועץ יהיה כפוף לשר.

4. (א) השר ימנה מועצה ציבורית לענייני האזרחים הותיקים (להלן – המועצה), שמספר חבריה לא יעלה על 35 ולא יפחת מ-21.

(ב) לפחות שליש מבין חברי המועצה יהיו נשים.

(ג) במועצה יכהנו –

(1) נציגי משרדי הממשלה ומוסדות אחרים של המדינה, כפי שיקבע השר בתקנות באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, ובלבד שמספרם לא יעלה על שליש מחברי המועצה;

(2) חמישה נציגים לפחות של מרכז השלטון המקומי;

(3) חמישה חברים לפחות שהם נציגי ציבור וארגוני מתנדבים;

(4) חמישה נציגים לפחות של הסתדרות הגימלאים בישראל;

¹ סמכויותיו הועברו לשר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי: "פ תשפ"ג מס' 11262 מיום 3.4.2023 עמ' 5404. הסמכויות הועברו לשרה לשוויון חברתי: "פ תשפ"ד מס' 12064 מיום 6.2.2024 עמ' 3602.

- (5) אישים שלדעת השר הם בעלי נסיון וידע בבעיותיהם של אזרחים ותיקים.
5. (א) השר יעמוד בראש המועצה.
- (ב) השר רשאי לקבוע כי היועץ ימלא את מקומו כראש המועצה, לעניין מסויים או דרך קבע.
6. המועצה תיזום ותגבש פעולות והמלצות שיהיה בהן כדי לשפר את איכות חייהם של האזרחים הותיקים; בלי לגרוע מכלליות האמור רשאית היא להמליץ לשר –
- (1) על הקלות – אף בדרך חקיקה – במסים ובארנונות;
- (2) על הטבות בשירותים ציבוריים;
- (א2) על הנושאים והכללים שלפיהם יינתנו הנחות לאזרחים ותיקים במסגרת תחומי ההנחות;
- (ב2) על תחומים נוספים שבהם מן הראוי לתת הנחות לאזרחים ותיקים, נוסף על אלה המפורטים בהגדרה "תחומי הנחות" שבסעיף 1;
- (3) בכל עניין שיקל על אזרחים ותיקים.
7. המועצה תתכנס אחת לחדשיים לפחות; היא תקבע את דרכי עבודתה ככל שלא נקבעו בתקנות.
- פרק ב'1: יועץ לענייני אזרחים ותיקים ברשות מקומית
- א7. בפרק זה –
- "היועץ לרשות המקומית" – מי שמונה לפי סעיף 7(א) להיות יועץ לענייני אזרחים ותיקים ברשות מקומית;
- "רשות מקומית" – עירייה או מועצה מקומית.
- ב7. (א) רשות מקומית תמנה, מבין עובדיה, עובד שדרגתו מנהל מחלקה לפחות, להיות יועץ לרשות המקומית באותה רשות; היועץ לרשות המקומית ימלא את התפקיד האמור, נוסף על כל תפקיד אחר שהוא ממלא ברשות המקומית.
- (ב) מינתה רשות מקומית יועץ לרשות המקומית, תודיע על כך לשר עם מינויו, ותעביר לו עותק של כתב המינוי יוצג לפני מועצת הרשות המקומית.
- (ג) מונה יועץ לרשות המקומית, וחדל מלמלא את תפקידו, תימסר הודעה על כך למועצת הרשות המקומית ולשר; הרשות המקומית תפעל בלא דיחוי לבחירת יועץ חדש לרשות המקומית, כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-1(ב).
- ג7. (א) ליועץ לרשות המקומית ימונה מי שמתקיימים בו כל אלה:
- (1) הוא בעל תואר אקדמי מוכר מאת מוסד מוכר להשכלה גבוהה, כמשמעותם בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958, או בעל תואר אקדמי שהוא שווה ערך לתואר אקדמי בישראל מאת מוסד להשכלה גבוהה מחוץ לישראל שהוא מוסד מוכר במדינתו, או שהוא בעל תעודה המעידה על סיום לימודים אחרים המוכרים בישראל כשווי ערך לעניין דרגת שכר אקדמית;
- (2) הוא בעל ניסיון מוכח של שלוש שנים לפחות בתפקיד ניהולי, או בעיסוק בתחומים הנוגעים לענייני אזרחים ותיקים.
- (ב) היועץ לרשות המקומית יקבל, בתוך זמן סביר ולא יאוחר מתום שישה חודשים מתחילת כהונתו, הכשרה מקצועית לצורך תפקידו; המשרד אחראי להכנה ולביצוע של תכנית ההכשרה המקצועית.
- ד7. (א) היועץ לרשות המקומית ייעץ לראש הרשות המקומית, למועצת הרשות ולעובדי הרשות, בכל עניין הנוגע לאזרחים הוותיקים שבתחומי הרשות המקומית, ובכלל זה בעניינים אלה:
- (1) הרחבה ושיפור של שירותים קיימים לאזרחים ותיקים;
- (2) גיבוש מדיניותה של הרשות המקומית לשם קידום ענייני האזרחים הוותיקים;

(תיקון מס' 1)
תשנ"ו-1996
יושב ראש המועצה
(תיקון מס' 1)
תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 1)
תשנ"ו-1996

תפקידי המועצה
(תיקון מס' 1)
תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1998

(תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1998

ישיבות וסדריהן

(תיקון מס' 9)
תש"ע-2010
הגדרות
(תיקון מס' 9)
תש"ע-2010

חובת מינוי יועץ
לרשות המקומית
(תיקון מס' 9)
תש"ע-2010

תנאי כשירות
והכשרה מקצועית
(תיקון מס' 9)
תש"ע-2010

תפקידי היועץ לרשות
המקומית
(תיקון מס' 9)
תש"ע-2010

ייעוץ לפי פסקה זו יינתן בתיאום עם מנהל המחלקה לשירותים חברתיים של הרשות המקומית;

(3) הפעולות שיש לנקוט לשם טיפוח תודעה ציבורית בענייני אזרחים ותיקים באמצעות חינוך, הדרכה והסברה.

(ב) לשם ביצוע תפקידו כאמור בסעיף קטן (א) ינקוט היועץ לרשות המקומית, בין השאר, פעולות אלה:

(1) איסוף מידע ונתונים הנוגעים לענייני האזרחים הוותיקים שבתחום הרשות המקומית;

(2) איתור צורכי האזרחים הוותיקים שבתחום הרשות המקומית, לשם הכנת תכניות לקידום ענייניהם;

(3) שיתוף פעולה עם אנשים, גופים וארגונים הפועלים בתחום הרשות המקומית בענייני אזרחים ותיקים;

(4) בחינת ההשלכות של החלטות הרשות המקומית הנוגעות לעניינם של האזרחים הוותיקים ברשות, והגשת חוות דעת בדבר ההשלכות האמורות.

(ג) תפקידו של היועץ לרשות המקומית יהיה מתן ייעוץ בלבד, והוא לא יהיה רשאי ליתן הוראות לעובדי הרשות המקומית במסגרת תפקידו כאמור.

7ה. (א) במילוי תפקידו כיועץ לרשות המקומית, יהיה היועץ לרשות המקומית כפוף במישורין לראש הרשות המקומית.

כפיונות, סמכות ודיווח (תיקון מס' 9) תש"ע-2010

(ב) היועץ לרשות המקומית ידווח, מדי שנה, למשרד ולמועצת הרשות המקומית שבה הוא עובד, על פעולותיו לפי הוראות סעיף 7ד, על מדיניות הרשות המקומית בענייני אזרחים ותיקים ועל קידום עניינים אלה באותה רשות; דיווח כאמור יהיה פתוח לעיון הציבור במשרדי הרשות המקומית ובמשרדי המשרד ויפורסם באתרי האינטרנט של הרשות המקומית ושל המשרד.

7ו. היועץ לרשות המקומית יוזמן לכל ישיבה של מועצת הרשות המקומית ושל כל ועדה מועדונית ותיתן לו הזדמנות להביע את עמדתו בעל פה או בכתב לפני קבלת כל החלטה הנוגעת לענייני האזרחים הוותיקים שברשות המקומית.

חובת הזמנה לישיבות (תיקון מס' 9) תש"ע-2010

פרק ג': זכויות

(תיקון מס' 1) תשנ"ו-1996 (תיקון מס' 12) תשע"ד-2014

8. (בוטל).

9. (א) אזרח ותיק זכאי להנחה בתשלומי ארנונה החלים על הדירה המשמשת למגוריו; עלה שטח דירת המגורים על 100 מ"ר, תינתן ההנחה רק לגבי 100 מ"ר.

תשלומי ארנונה (תיקון מס' 3) תשנ"ח-1998

(ב) ההנחה לפי סעיף קטן (א) תינתן לאזרח ותיק בשיעור של 30%; ואם משתלמת לו גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה, תשמ"א-1980 (להלן – חוק הבטחת הכנסה) – בשיעור של 100%.

(ג) על הנחה לפי סעיף זה יחולו הוראות אלה:

(1) ההנחה תינתן לאותו אזרח ותיק בעד דירת מגורים אחת בלבד;

(2) ההנחה תינתן רק לאזרח ותיק אחד אף אם גרים בדירה יותר מזכאי אחד;

(3) ההנחה תינתן גם כאשר רק אחד מבני הזוג המתגוררים באותה דירת מגורים הוא אזרח ותיק;

(4) ההנחה תינתן רק לאזרח ותיק שסך כל הכנסותיו, מכל מקור שהוא, אינו עולה על השכר הממוצע כפי שפורסם לאחרונה לפני הגשת הבקשה להנחה; גרים בדירה יותר מאזרח ותיק אחד, תינתן ההנחה רק אם סך כל הכנסות המתגוררים באותה דירה, מכל מקור שהוא, אינו עולה על 150% מהשכר הממוצע;

(תיקון מס' 6) תשס"ד-2004

(5) ההנחה תינתן על פי בקשה בכתב חתומה בידי המבקש, הכוללת את הפרטים והמסמכים שקבעה הרשות המקומית לענין זה, שהגיש המבקש לרשות המקומית שבתחומה נמצאת דירת המגורים שבה הוא מתגורר, או על פי הודעה של המבקש כי מתקיימים לגביו התנאים המפורטים בפסקה (4).

(תיקון מס' 6) תשס"ד-2004 (תיקון מס' 17) תשפ"ב-2022

(ד) (1) על אף האמור בסעיף קטן (ג)(5), ניתנה לאזרח ותיק הנחה בתשלומי ארנונה לפי

(תיקון מס' 17) תשפ"ב-2022

סעיף זה, תמשיך להינתן לו ההנחה לגבי אותה דירה המשמשת למגוריו, באופן אוטומטי, בלא שיידרש להגיש לרשות המקומית שבתחומה נמצאת הדירה (בסעיף קטן זה – הרשות המקומית), בקשה או הודעה לפי סעיף קטן (ג) (5) (בסעיף זה – חידוש הנחה אוטומטי);

(2) על אף האמור בפסקה (1), לגבי אזרח ותיק שניתנת לו הנחה בשיעור של 30% לפי סעיף קטן (ב) וטרם מלאו לו 70 שנים בשנה הקלנדרית שלגביה הוצאה הודעת החיוב בתשלום ארנונה, יחולו הוראות אלה:

(א) חידוש ההנחה האוטומטי יימשך עד תום שלוש השנים הקלנדריות שלאחר השנה שבמהלכה ניתנה לו ההנחה בארנונה, או עד הגיעו לגיל 70, לפי המוקדם (בסעיף קטן זה – תקופת החידוש האוטומטי);

(ב) לשם המשך חידוש הנחה אוטומטי לאחר תום תקופת החידוש האוטומטי, יגיש האזרח הוותיק לרשות המקומית הודעה לפי סעיף קטן (ג) (5), ואם נמצא זכאי להנחה בארנונה – יימשך חידוש ההנחה האוטומטי לתקופה נוספת בהתאם להוראות פסקת משנה (א).

(ה) אזרח ותיק שניתן לו חידוש הנחה אוטומטי לפי הוראות סעיף קטן (ד), יחולו לגביו הוראות אלה:

(תיקון מס' 17)
תשפ"ב-2022

(1) חדל להתקיים לגביו תנאי מהתנאים למתן הנחה בארנונה, ידווח על כך לרשות המקומית, בכתב, בתוך חודשיים מהמועד שבו חדל להתקיים לגביו התנאי; דיווח האזרח הוותיק כאמור תודיע לו הרשות המקומית, בכתב, על קבלת הדיווח ואם די בו כדי לבטל את ההנחה בארנונה;

(2) נודע לרשות המקומית, שלא על פי דיווח כאמור בפסקה (1), כי חדל להתקיים לגבי אזרח ותיק תנאי מהתנאים למתן הנחה בארנונה, תודיע לו בכתב כי בכונתה לבטל את מתן ההנחה בארנונה, תפרט את הנימוק לביטול ההנחה ותציין כי הוא רשאי להגיב על כך בכתב בתוך חודשיים מיום קבלת ההודעה; התקבלה תגובת האזרח הוותיק כאמור או שחלף המועד למתן התגובה ולא התקבלה תגובתו, תודיע לו הרשות המקומית בכתב אם תבוטל ההנחה בארנונה שניתנה לו.

(1) הודעות הרשות המקומית לפי סעיף זה יימסרו לאזרח הוותיק גם במסרון, ככל שהאזרח הוותיק נתן את הסכמתו לכך והעביר לרשות המקומית את מספר הטלפון הנייד שאליו יישלחו ההודעות.

(תיקון מס' 17)
תשפ"ב-2022

10. (א) אזרח ותיק זכאי להנחה בשיעור של 50% מדמי הנסיעה בתחבורה הציבורית, הן העירונית והן הבין-עירונית, והיא תינתן על כל סוגי הכרטיסים הקיימים בתחבורה הציבורית.

תחבורה ציבורית
(תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1998

11. אזרח ותיק זכאי להנחה בשיעור 50% מדמי כניסה לגנים ולאחרים.

דמי כניסה לגנים
ולאחרים
(תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1998

12. אזרח ותיק זכאי להנחה בשיעור של 50% מדמי כניסה למופעים או לסוגי מופעים, לפי כללים, מבחנים ותנאים שיקבע השר בהתייעצות עם שר החינוך והתרבות והספורט, ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת; בתקנות כאמור ייקבעו סוגי גופים או גופים מסוימים החייבים במתן ההנחה למופעים כאמור שבאמצעותם יתבצע המימון לפי הוראות סעיף 14.

דמי כניסה למופעים
(תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1998

13. אזרח ותיק שמשלמת לו גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה, זכאי להנחה בשיעור של 50% מהמחיר שנקבע לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, תשנ"ד-1994, בעד תרופות הכלולות בסל שירותי הבריאות, בין אם רכש את התרופה בבית מרקחת של קופת חולים, ובין אם רכש אותה בבית מרקחת אחר על פי מרשם רפואי שניתן לו על ידי קופת חולים ובהתאם לנהליה.

רכישת תרופות
(תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1998
(תיקון מס' 4)
תשס"א-2001

13א. (א) הטבות הניתנות לפי כל דין וכן הטבות הניתנות על ידי גוף ציבורי לפי הסכם או נוהג, לאזרח ותיק שמשלמת לו גמלה לפי הוראות חוק הבטחת הכנסה (בחוק זה – גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה), יינתנו גם לאלה:

זכאות להטבות למי
שאינו זכאי לגמלה
לפי חוק הבטחת
הכנסה
(תיקון מס' 8)
תש"ע-2009

(1) לאזרח ותיק שהוא יחיד והכנסתו מפנסיה אינה עולה על 24.3% מהשכר הממוצע, ואלמלא הכנסה זו היה זכאי לגמלה לפי חוק הבטחת הכנסה;

(2) לאזרח ותיק שיש עמו בן זוג וסך הכנסתו מפנסיה והכנסת בן זוגו מפנסיה אינו

עולה על 38.3% מהשכר הממוצע, ואלמלא הכנסות אלה היה זכאי לגמלה לפי חוק הבטחת הכנסה.

(א) הטבות כאמור בסעיף קטן (א), כולן או חלקן, כפי שקבע השר, יינתנו גם לאזרח ותיק שמקבל קצבת אזרח ותיק לנכה לפי סעיף 251 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, ועמד באמות המידה שקבע השר לעניין הזכאות לקבלת ההטבות האמורות; תקנות לפי סעיף קטן זה ייקבעו באישור שר האוצר, ולעניין סוג ההטבות שיינתנו – גם באישור השר שההטבה היא בתחום האחריות של משרדו, והכל באישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת.

(תיקון מס' 10)
תש"ע-2010
(תיקון מס' 14)
תשע"ז-2017

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו לגבי אזרח ותיק שהחל להיות מבוטח בביטוח פנסיוני לראשונה מיום כניסתו לתוקף של צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957, ואילך.

(ג) המוסד לביטוח לאומי יבדוק את זכאותו של אזרח ותיק להטבות לפי סעיף זה.

(ד) בסעיף זה –

"בן זוג", "יחיד", "השכר הממוצע" – כהגדרתם בחוק הבטחת הכנסה;

"גוף ציבורי" – הממשלה, הסוכנות היהודית לארץ ישראל וכן גוף נתמך או גוף מתוקצב כהגדרתם בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

13ב. (א) בסעיף זה –

"טיפול רפואי" – כהגדרתו בחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996;

"מקום ציבורי" – מקום או חלק ממקום, העומד לשימוש של כלל הציבור או של חלק בלתי מסוים ממנו והמנוי בתוספת הרביעית;

"רשות ציבורית" – כהגדרתה בסעיף 15א(א);

"שירות ציבורי" – שירות הניתן לציבור או לחלק בלתי מסוים ממנו בידי רשות ציבורית או במקום ציבורי, בדרך של מפגש פנים אל פנים, למעט טיפול רפואי.

(ב) ניתן שירות ציבורי לפי תור, יספק נותן השירות הציבורי את השירות כאמור בלא המתנה בתור, לאזרח ותיק שגילו מעל 80 שנים, על פי בקשתו, ורשאי נותן השירות הציבורי לדרוש מן האזרח הוותיק הצגת תעודה להוכחת גילו; לעניין זה, "תור" – למעט תור שהמתנה בו היא בכלי רכב ולמעט תור שנקבע בתיאום מראש.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), תינתן קדימות במתן שירות ציבורי לפי תור לאדם עם מוגבלות הזכאי לקבלת שירות ציבורי בלא המתנה בתור בהתאם להוראות לפי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998.

(ד) השר, באישור ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת הרביעית.

13ג. על אף האמור בהגדרה "אזרח ותיק" שבסעיף 1, בשנים 2022 עד 2025, יראו כאזרח ותיק לעניין סעיפים 9, 10 ו-13, גם אישה תושבת ישראל שהגיעה, לפי הרישום במרשם האוכלוסין, לגיל 62.

זכאות לאישה שהגיעה לגיל 62 (תיקון מס' 16) תשפ"ב-2021

פרק ד': הוראות שונות

14. שר האוצר יתקשר בהסכמים עם נותני הנחה לפי חוק זה למימון ההנחה הניתנת לאזרח ותיק לפי הוראות חוק זה, ואולם הוראות סעיף זה לא יחולו לעניין סעיף 9, ולעניין סעיף 12, יתקשר שר האוצר בהסכמים כאמור עם סוגי הגופים או הגופים שנקבעו לפי אותו סעיף.

(תיקון מס' 1)
תשנ"ו-1996
מימון ההנחות (תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1998
(תיקון מס' 7)
תשס"ט-2009

15. אזרח ותיק הזכאי להנחה לפי חוק זה, ובאותו ענין שבתחומי ההנחות זכאי גם להנחה לפי כל דין או הסכם אחר, יהיה זכאי להנחה בשיעור הגבוה מביניהן; בסעיף זה, "הנחה" – לרבות פטור מלא או חלקי מתשלום, הפחתה של מחיר או אגרה מוקטנת.

אי-מתן כפל הנחה (תיקון מס' 3) תשנ"ח-1998

15א. (א) בסעיף זה, "רשות ציבורית" – כל אחד מאלה:

(1) משרד ממשלתי, לרבות יחידותיו ויחידות הסמך שלו;

(2) עירייה או מועצה מקומית;

מידע לגבי זכויות והטבות (תיקון מס' 11) תשע"א-2011

- (3) תאגיד שהוקם בחוק, המנוי בתוספת הראשונה ;
- (4) חברה ממשלתית, חברה מעורבת וחברת בת ממשלתית כהגדרתן בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, וגופים כאמור בסעיף 60 לחוק האמור, המנויים בתוספת השנייה ;
- (5) הסוכנות היהודית לארץ ישראל ;
- (6) קופת חולים כהגדרתה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ;
- (7) גוף אחר, שהוא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב], שקבע השר, בצו, בהתייעצות עם השר הנוגע בדבר ובאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת.

(ב) רשות ציבורית תמסור למשרד בכתב, עד 31 באוגוסט בכל שנה, תמצית של כל זכות או הטבה לפי דין או הסכם, שנותנת אותה רשות ציבורית לאזרחים ותיקים ושל התנאים לקבלת הזכות או ההטבה, נכון ליום 1 ביולי של אותה שנה, בשל הגיעם לגיל הקובע או לגיל מאוחר יותר ; המידע שיימסר למשרד לפי סעיף קטן זה יהיה מידע כללי, המתייחס לכלל ציבור הזכאים, ויכלול גם פרטים בדבר האפשרות של הציבור לקבל מידע נוסף לגבי הזכות או ההטבה.

(ג) השר, בהסכמת שר האוצר ושר המשפטים, בהתייעצות עם שר הרווחה והשירותים החברתיים ובאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, יתקין תקנות לעניין אופן יידוע האזרחים הוותיקים על ידי המשרד בדבר המידע שנמסר למשרד כאמור בסעיף קטן (ב) ; בסעיף קטן זה, "מידע" – למעט מידע שנמסר לפי סעיף קטן (ב) בדבר אי-מתן זכות או הטבה.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), רשאי השר לקבוע בדרך האמורה באותו סעיף קטן, כי במקרים חריגים, יידוע האזרחים הוותיקים בדבר מידע שנמסר למשרד כאמור בסעיף קטן (ב), יבוצע בידי הרשות הציבורית הנוגעת לעניין, באופן שיקבע ; תקנות לפי סעיף קטן זה טעונות גם הסכמה של השר שאותה רשות ציבורית פועלת בתחום סמכותו.

15ב. בלי לגרוע מהוראות סעיף 15א, רשות ציבורית כהגדרתה בסעיף האמור, שנותנת זכות או הטבה כאמור בסעיף 15א(ב) שהיא הנחה בתשלום דמי כניסה או דמי נסיעה, תפרסם הודעה על ההנחה במקום הנראה לעין הציבור ; השר שהרשות הציבורית פועלת בתחום סמכותו, בהתייעצות עם השר, יקבע הוראות בדבר פרסום הודעה על ההנחה האמורה, במקום הנראה לעין הציבור.

פרסום הודעה בדבר הנחה בדמי כניסה או בדמי נסיעה במקום הנראה לעין הציבור (תיקון מס' 11) תשנ"א-2011

16. בכפוף להוראות סעיף 15, אין בחוק זה כדי לפגוע בכל זכות או הטבה הניתנות לאזרח ותיק על פי כל דין או הסכם.

זכויות שלא לפי חוק זה (תיקון מס' 3) תשנ"ח-1998

16א. (א) השר רשאי להורות כי לא ישתתף אדם בפעילות כמפורט בתוספת השלישית, מטעם המשרד, אם הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי, לדעת השר, להשתתף בפעילות כאמור.

השתתפות בפעילות מטעם המשרד (תיקון מס' 13) תשנ"ו-2016

(ב) השר רשאי, בצו, בהתייעצות עם שר המשפטים, לשנות את התוספת השלישית, ובלבד שלא יוסיף פעילות לתוספת האמורה אלא אם כן סבר כי בשל אופייה של הפעילות ראוי להביא בחשבון את עברו הפלילי של אדם הנוטל בה חלק, לשם שמירה על שלומם וביטחונם של אזרחים ותיקים או של קטינים ; לעניין זה, "קטין" – כהגדרתו בסעיף 34כד לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

17. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

ביצוע ותקנות (תיקון מס' 1) תשנ"ו-1996

18. תקנות לפי סעיף 12 יוגשו לאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, תוך 30 ימים מיום פרסומו של חוק זה.

חובת התקנת תקנות (תיקון מס' 3) תשנ"ח-1998

תוספת ראשונה

(פסקה (3) להגדרה "רשות ציבורית" שבסעיף 15א(א))

- (1) בית דוד בן-גוריון, כמשמעותו בחוק דוד בן-גוריון, התשל"ז-1976 ;
- (2) יד ושם, כמשמעותה בחוק זכרון השואה והגבוהה – יד ושם, התשי"ג-1953 ;
- (3) יד יצחק בן-צבי, כמשמעותה בחוק יד יצחק בן-צבי, התשכ"ט-1969 ;

(תיקון מס' 11) תשנ"א-2011

- (4) לשכת עורכי הדין, כמשמעותה בחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 ;
- (5) המוסד לביטוח לאומי, כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 ;
- (6) מרכז להנצחת זכרו של יצחק רבין, כמשמעותו בחוק המרכז להנצחת זכאו של יצחק רבין, התשנ"ז-1997 ;
- (7) מרכז להנצחת זכרו של מנחם בגין, ולחקר המאבק הציוני לעצמאות ישראל, כמשמעותו בחוק להנצחת זכרו של מנחם בגין, התשנ"ח-1998 ;
- (8) (בוטל) ;
- (9) הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים, כמשמעותה בחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998.

(תיקון מס' 12)
תשע"ד-2014

תוספת שנייה

(פסקה (4) להגדרה "רשות ציבורית" שבסעיף 15א(א))

- (1) ח.ל.ד. חברה ממשלתית עירונית לשיקום דיור ופיתוח בע"מ ;
- (2) חברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בע"מ ;
- (3) חלמיש חברה ממשלתית עירונית לדיור, לשיקום ולהתחדשות שכונתית בת"א יפו בע"מ ;
- (4) עמידר החברה הלאומית לשיכון בישראל בע"מ ;
- (5) שקמונה חברה ממשלתית עירונית לשיקום הדיור בחיפה בע"מ ;
- (6) חברת החשמל לישראל בע"מ ;
- (7) רכבת ישראל בע"מ ;
- (8) החברה לפיתוח עכו העתיקה בע"מ ;
- (9) הקרן למורשת הכותל המערבי ;
- (10) פיתוח מזרח ירושלים בע"מ ;
- (11) בית התפוצות בע"מ ;
- (12) מוזאון ישראל.

(תיקון מס' 11)
תשע"א-2011

תוספת שלישית

(סעיף 16א)

- (1) השתתפות בכיתת לימוד לאזרחים ותיקים במוסד חינוך, במהלך שעות הלימודים באותו מוסד ; לעניין זה, "מוסד חינוך" – כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949.
- (2) פעילות, בין בתמורה ובין שלא בתמורה, בכיתו של אזרח ותיק, ובלבד שהשר סבר כי בשל אופייה של הפעילות ראוי להביא בחשבון את עברו הפלילי של אדם הנוטל בה חלק, לרבות האזרח הוותיק, לשם שמירה על שלומם וביטחונם של אזרחים ותיקים או של קטינים הנוטלים חלק באותה פעילות.

(תיקון מס' 13)
תשע"ו-2016

תוספת רביעית

(סעיף 13ב(א))

מקום ציבורי

- (1) בית דואר, בנק ;
- (2) בית קולנוע, תאטרון, אולם מופעים, אצטדיון ;
- (3) גלריה, מוזאון, ספרייה ;
- (4) מקום במיתקן תחבורתי, המשמש למכירת כרטיסים לנסיעה בתחבורה ציבורית ; לעניין זה, "מיתקן תחבורתי" – כהגדרתו בפקודת התעבורה ;
- (5) אתר הנצחה, אתר לאומי, אתר עתיקות, גן לאומי ושמורת טבע – כהגדרתם בחוק גנים

(תיקון מס' 15)
תשע"ז-2017

לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998 ;
(6) חנות גדולה כהגדרתה בחוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד-2014.

יצחק שמיר
ראש הממשלה

חיים הרצוג
נשיא המדינה

[הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן](#)